

Kırgızistan Perspektifinde FETÖ/PDY Silahlı Terör Örgütü

Kırgızistan Perspektifinde FETÖ/PDY Terör Örgütü

1960'lı yılların sonundan itibaren Erzurum ili Pasinler ilçesi nüfusuna kayıtlı Fethullah Gülen'in öncülüğünde temelleri atılan ve o dönem "Cemaat", "Gülen Hareketi" ve "Fetullahçılar" şeklinde anılan, başta eğitim alanında ve daha sonrasında Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin en önemli kurumlarında hızla yapılan örgüt dini duyguları istismar etmek suretiyle kamuoyunda "olumlu" bir yer edinmeye çalışmıştır.

Örgüt, 15 Temmuz 2016 günü Fetullahçı Terör Örgütü mensuplarınca gerçekleştirilen darbe girişiminde gerçek yüzünü göstermiş ve Türkiye Cumhuriyeti'nin ülkesi ve milletle olan bölünmez bütünlüğüne, seçilmiş hükümeti ve unsurlarına, mevcut anayasal düzeninin ortadan kaldırılmasına, toplumun huzuruna, demokratik, laik ve sosyal hukuk devletinin varlığına kast etmiştir. Ancak gerçekleştirilen darbe girişimi başta büyük Türk milletinin direnişi ve güvenlik güçlerimizin topyekün mücadelesi ile engellenmiş ve darbeci zihniyet derdest edilmiştir. Günümüzde ise örgütün faaliyetleri ve mensupları deşifre edilerek adli boyutta çeşitli soruşturmalar yürütülmektedir.^[i]

Bu münvalde FETÖ/PDY Silahlı Terör Örgütü'nün Türkiye başta olmak üzere dünyanın birçok ülkesinde çeşitli alanlarda yapıldığı bilinmektedir. 1990'lı yılların sonunda başta Azerbaycan olmak üzere Kırgızistan, Kazakistan, Özbekistan, Türkmenistan, Tacikistan ve Moğolistan gibi ülkelerde de tıpkı Türkiye'de olduğu gibi kamu kurum ve kuruluşlarında; okullar, şirketler, dernek ve vakıflar ile sivil toplum kuruluşları bünyesinde çeşitli örgütlenmelere başlamıştır.^[ii]

Kırgızistan'da FETÖ Yapılanması

1991 yılı sonlarında Sovyetler Birliğinden ayrılarak bağımsızlığını ilan eden ve günümüzde varlığını sürdüren Kırgızistan, başkenti Bişkek olmak üzere sekiz il ve 2019 verilerine göre yaklaşık 6.5 milyon nüfusa sahiptir. Ülkede Kırgızca ve Rusça resmi dilleri hükümdür. Fetullahçı Terör Örgütü dünyanın dört bir yanında olduğu gibi Orta Asya'da da varlığını göstermiştir. 15 Temmuz sürecinden sonra Türkiye'den kaçan ve daha sonrasında Kırgızistan vatandaşı olan, halen Emniyet Genel Müdürlüğü terörden arananlar listesinde yeşil kategoride aranan örgütün Orta Asya İmâmı olarak bilinen O.A.^[iii] Kırgızistan'da yaşamaktadır. Örgütün Kırgızistan yapılanması Türkiye'deki sisteme benzer nitelikte eğitim alanında başlamıştır. Uluslararası Sebât Eğitim Kurumları çatısı altında birleşen yapıda, aslında kendilerinin örgüt lideri ile organik hiçbir bağlarının olmadığını ve maddi olarak doğrudan bir destek almadıklarını belirtse de gözle görüldü bir destek olduğu bilinmektedir.^[iv]

Kırgızistan yetkililerine, Fetullahçı Terör Örgütü'nün tehlikeli bir yapı olduğu; siyasi, ekonomik ve diğer uluslararası alanlarda alınan kararlara etki etmeye çalıştıkları; devletin en kalcal damarlarına sızma girişimlerinin olduğu yönünde uyarılarda bulunduğu da bilinmektedir.^[v]

Önceki dönemlerde ise mevcut tehlikeler ve Kırgızistan'ın siyasi konjonktürüne olası etkileri göz önüne alındığında yetkili makamların sıkı tedbirler almak ve denetimlerini artırmak yerine, örgütün varlığını devam ettirmesine ve günden güne hızla yapılanmalarına karşın hiçbir yaptırımında bulunulmamıştır.^[vi]

Kırgızistan yerel basınında ise 31.01.2019 tarihinde Maydan isimli gazetede yer alan makalede Fetullahçı Terör Örgütü'nün ülkede ne şekilde yapıldığı, eğitim kurumları ve devlet kadrolarında nasıl örgütlendiklerine ilişkin önemli detaylara yer verilmiştir.

Ayrıca, Fetullahçı Terör Örgütü'nün Kırgızistan'daki faaliyet alanları, varlıkları, devlette kadrolaşma yöntemleri yerel basın tarafından detaylı bir şekilde anlatılmıştır. FETÖ okullarının ülkenin çıkarlarına faydası olmadığı, Türkiye'deki 15 Temmuz darbe girişiminin Kırgızistan'a ders olması gerektiği anlatılmıştır. FETÖ'ye yakın eğitim kurumlarının Kırgızistan'ın ulusal çıkarlarına cevap vermediği, FETÖ mensuplarının Kırgızistan'da kurduğu Sapat Uluslararası Eğitim Kurumları (eski adı Sebat Uluslararası Eğitim Kurumları) bünyesindeki okulların Kırgızistan'ın bağımsızlığın kavuşması ile 1991'de Eğitim ve Bilim Bakanlığından hızlı bir şekilde eğitim lisansını aldığı belirtilmektedir. FETÖ okullarının açılmasından sonra ilk yıllarda halkın tepkisini çekmemek için okulların ücretsiz olarak faaliyet gösterdiğine dikkat çekilmiş, bu yöntemle FETÖ'nün kendisini halkın gözünde "olumlu yönde" gösterdiği, daha sonraki aşamada eğitim hizmetlerinin ücretli hale getirildiği ve bu yöntem sayesinde siyasetçi, bürokrat, milletvekili ve memur çocuklarının okullara alınmasının önünün açıldığı belirtilmiştir. Ayrıca okulların ticareti faaliyetler gerçekleştiren kurumlara dönüştürülerek yoksul ve nüfuz sahibi olmayan ailelerin çocuklarının sınavlarla elendiği, yine okullarda büyük çoğunluğu Türk ve ABD vatandaşı öğretmenlerin çalıştığına dikkat çekilmekte, FETÖ'nün ülke genelinde dil eğitimi okullarının şubelerini açmasının da sıradan bir hizmet olmadığı ifade edilmektedir. FETÖ'yü finanse eden okulların şeffaflık ilkesini gözetmediği, duygusal sömürsü yaptığı ve ulusal yasaları hiçe saydığı belirtilmekte, bu okulların 11 bin dolara kadar yıllık eğitim ücreti aldığı aktarılmaktadır. Bu ücretlerin Kırgızistan'daki ailelerin ödeme potansiyelini aşığı, FETÖ'nün büyük gelirler elde etmek için eğitimini maske olarak kullandığını bilmesi gerektiği ifade edilmekte, eski Kırgızistan Cumhurbaşkanı Almazbek Atambayev'in iktidarı döneminde Türkiye'nin bu okullar ile ilgili uyarılarının dikkate alınmadığı anımsatılmaktadır. Yeni Cumhurbaşkanı Sooronbay Ceenbekov'dan ise FETÖ okullarına yönelik uyarılar konusunda beklentiler olduğu ifade edilmektedir. Devletin çeşitli kademelerinde ve sivil toplum örgütleri içinde FETÖ'nün varlığını dikkate alınması uyarısında bulunulmakta, gelecekteki genel seçimlerde bu örgüte yakın şahısların milletvekili seçilmesini engellenmesi ve Batı devletlerin etkisinin azaltılması gerektiği vurgulanmaktadır. [vii]

Türkiye'de sınav sorularını verdikleri mensuplarını emniyet teşkilatına yerleştiren örgütün, Kırgızistan'da da emniyet teşkilatına sızdığı ifade edilmektedir. Örgüt, Kırgız Polis Akademisi'ne her yıl öğrenci yerleştirmiştir. Devletin tüm kurumlarına sızan Fetullahçı Terör Örgütü (FETÖ), Kırgızistan'da da kamu kurumlarından iş dünyasına, eğitimden sanata kadar her alanı hakimiyeti altına almıştır. [viii]

Türk Medyasında FETÖ-Kırgızistan İlişkisi

MİT Asya Bölgesi Başmüfaveiri Kaşif Kozinoğlu'nun el yazısıyla kaleme aldığı bir yazıda Kozinoğlu'nun "Kırgızistan'da uzun yıllardır ve halen tüm okulların başında olan şahsın O.İ. olduğu ve aslında F. Gülen'in Asya imamı olduğu belirtilmektedir. Kırgızlar, F. Gülen'in okullarını şu an itibarıyla kapatamamaktadır. Asya'da en yoğun Kırgızistan'da yerleşik durumdadırlar." şeklinde bilgilere yer verdiği görülmektedir. FETÖ'nün ülke genelinde açtığı okullar sayesinde hem örgüte önemli ölçüde finans sağlandığı hem de önemli bir nüfuz eriştiği, hali hazırda FETÖ kontrolünde bir uluslararası üniversite, bir dil merkezi, bir uluslararası okul ve farklı şehirlerde yirmi bir genel eğitim veren okul ile dört adet öğrenci yurdunun bulunduğu, yine örgütün Kırgızistan'da basın alanında da etkinliğini sürdürdüğü, Zaman Kırgızistan isimli Kırgızca ve Türkçe iki gazete ve Diyalog Avrasya isimli düşünce kuruluşunun yayınladığı derginin yer aldığı da belirtilmektedir. [ix]

Söz konusu yazıdan, örgütün Orta Asya'da özellikle de Kırgızistan'da o dönemden beri ciddi bir yapılaşma içerisinde olduğu ve Fetullah Gülen'in örgütsel ideolojilerinin gerçekleştirilmesi adına örgüte ait eğitim kurumları aracılığı ile faaliyetlerinin sürdürüldüğü görülmektedir.

Sivil Toplum Kuruluşları Çerçevesinde Genel Bakış

Fetullahçı Terör Örgütü güdümünde faaliyet gösteren ve dini duyguları istismar etmek suretiyle örgüte finans kaynağı haline dönüştürülen, Elim Barsnyby isimli yardım kuruluşunun varlığı da bilinmektedir. Bişkek merkezli Elim Barsnyby isimli kuruluşun Celal Abad ve Talas şehirleri başta olmak üzere ülke genelinde birden fazla temsilcilikleri bulunmaktadır. Bağış sistemi ile yardım toplama üzerinden yürütülen çalışmalarında kuruluşun kendilerine göre "Kırgızistan'ın üçü bölgelemlerindeki yetimlere, dulalara ve ailelere odaklanan tüm etnik gruplara yardım etme gururunu, tutkusunu ve bağlılığını kucaklamaktır. Kalbimiz, insanları yeni bir unutulmuş harekete geçirmek ve onlara daha parlak bir gelecek için beceri ve kaynaklar sağlamak" şeklinde misyonlarının olduğu belirtise de aynı örgütün ülkemizde faaliyet yürütmekte iken kapatılan halkın dini duygularını istismar etmek suretiyle terör örgütüne finansman sağladığı mahkemelerde yürütülen dava dosyalarından anlaşılmaktadır. [x]

Elim Barsnyby'nin finansal olarak ülke genelinde birçok alandan destek gördüğü, 50 farklı ticari işletme ve finans kuruluşu, 28 medya kuruluşu ve 8 demek ile kulübün de sponsor ve ortakları arasında yer aldığı bilinmektedir. [xi]

Bu çerçevede incelendiğinde örgütün Kırgızistan genelinde eğitim ve sivil yapılaşmanın yanı sıra finansal olarak da destek gördüğü anlaşılmaktadır. Bu büyüme ülkenin tüm alanlarını sarmalamış ve paralel devlet yapılaşması yolunda ilerlemelerini sağlamıştır.

Eğitim Kurumları (Sapat International Educational Institution)

Fetullahçı Terör Örgütü 1992 yılından itibaren Kırgızistan'da örgütlenme temellerini oluşturan ve altında bağlı birçok eğitim kuruluşu bulunan Sebat Eğitim Kurumları ile yapılaşmaya başlamıştır. Darbe girişimi sonrasında Sapat International Educational Institution olarak ismi değiştirilen kuruluşun ülke genelinde birçok şubesi bulunmaktadır.

İlköğretim Seviyesindeki Eğitim Kuruluşları[xii]

1. Gramotei İlkokulu
2. Celal-Abad Zuura Numatova İlkokulu
3. Karakol Hussain Karashev İlkokulu
4. Kızıl-Kiya Iskhak Razzakov İlkokulu
5. Oş Kurmanzhan Datka İlkokulu
6. Akyltai İlkokulu
7. Sytek – Djal İlkokulu
8. Sytek İlkokulu
9. Sapat İndigo İlkokulu
10. Naryn Muratbek Subakojoev İlkokulu
11. Talas Manas-Ata İlkokulu
12. Tokmok İlkokulu

Lise Seviyesindeki Eğitim Kuruluşları[xiii]

1. Bişkek Achurek Kız Lisesi
2. Bişkek Chyngyz Aytmatov Lisesi
3. Jayıl Baatyr Lisesi
4. Ziyash Bektenov Kız Lisesi
5. Celal-Abad Kurmanbek Baatyr Lisesi
6. Celal-Abad Zuura Numatova Lisesi
7. Kızıl-Kiya Iskhak Razzakov Lisesi
8. Naryn Muratbek Subakojoev Lisesi

9. Oş Sema Lisesi
10. Oş Kurmanjan Datka Lisesi
11. Semetey Kadamjay Lisesi
12. Talas Manas-Ata Erkek Lisesi
13. Talas Meerim Kız Lisesi
14. Tokmok Umut Lisesi
15. Tokmok J. Balasagyn Lisesi
16. Karakol Hussain Karasaev Lisesi

Üniversite Seviyesindeki Eğitim Kuruluşları[xiv]

Uluslararası Atatürk Ala-Too Üniversitesi

Basın ve Medya Bakımından İşleyiş

Kırgızistan'da Türkiye'dekine bir medya yapılanması mevcuttur. Açık kaynaklarda yer alan bir habere göre; "FETÖ'nün Kırgızistan'da 'Zaman Gazetesi' adıyla gazete çıkardıkları, Zaman Gazetesi kapanınca onun yerine 7/24 adında internet sitesi açılmış, ayrıca Maral FM isimli radyo faaliyet göstermiştir.[xv]

Sonuç ve Değerlendirme

Fetullahçı Terör Örgütü'nün dünya geneline yayılmış bir ağ ile faaliyetlerini yürütmeye çalıştığı, sadece Türkiye için bir tehdit olmaktan ziyade her alanda örümcek ağı gibi sarmaladıkları ülkeler için de tehdit olduğu bir gerçektir.

Ülkelerin iç ve dış siyasetlerini manipüle etmek, kamu kurumlarında yapılanarak paralel bir devlet oluşturma arayışı içerisinde faaliyet göstermek ve uluslararası alanda birçok tehlike ile baş başa bırakmak bu örgütün en temel amaç ve prensipleri arasında yer almaktadır. Kırgızistan örneği üzerinden yapılan incelemede gözler önüne serilen örgütün faaliyet ve yapılanmaları benzer birçok ülke için de aynı şekilde geçerlidir. Kırgızistan'ın da kararlı adımlar atması ve bir an önce FETÖ tehlikesinden kurtulması gerekmektedir.

---

[i] <https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/ankarada-fetoye-yonelik-3-ayri-sorusturmada-82-gozalti-karari-verildi/2161340>; <https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/istanbuldaki-feto-sorusturmasinda-13-supheli-gozaltinalindi/2165486>; <https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/fetonun-emniyet-yapilanmasina-yonelik-sorusturmada-25-gozalti-karari/2142285>; <https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/edirne-merkezli-10-ilde-feto-sorusturmasi-20-gozalti-karari/2129876>; <https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/istanbul-merkezli-34-ilde-fetoye-yonelik-sorusturma-106-gozalti/1974996>; <https://www.aa.com.tr/tr/pg/foto-galeri/fetonun-sivil-yapilanmasina-buyuk-darbe-0>; <https://www.aa.com.tr/tr/15-temmuz-darbe-girisi mi/kamudaki-feto-yapilanmasina-ilk-sorusturmada-17-gozalti-karari/1998251>.

[ii] <https://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/nedim-sener/turkiyenin-orta-asyada-feto-ile-mucadelesi-41633512?sessionid=2>

[iii] <http://www.terorarananlar.pol.tr/tarananlar#yesil>

[iv] <https://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/nedim-sener/turkiyenin-orta-asyada-feto-ile-mucadelesi-41633512>

[v] <https://www.sozcu.com.tr/2016/dunya/cavusoglundan-kirgizistana-feto-uyarisi-1329977>

[vi] <https://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/nedim-sener/kirgizistan-secimleri-ayaklanma-abd-ve-feto-41629707?sessionid=2>

[vii] <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/feto-okullari-mankurt-fabrikasi/1380188>

[viii] <http://www.gazetevatan.com/kirgizistan-i-rehin-almis-1095576-gundem/>

[ix] <https://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/nedim-sener/kirgizistan-secimleri-ayaklanma-abd-ve-feto-41629707>

[x] <https://www.ortadoguhaber.com/haberler/kirgizistan-daki-olaylarda-feto-parmagi-iddiasi>

[xi] <https://www.elimbar.kg/en-EN/site/sponsors>

[xii] <https://sapat.edu.kg/en/primary-schools/>

[xiii] <https://sapat.edu.kg/en/high-schools/>

[xiv] <https://www.milliyet.com.tr/dunya/feto-kirgizistanda-impatorluk-kurmus-2295149>

[xv] <http://www.gazetevatan.com/kirgizistan-i-rehin-almis-1095576-gundem/>

TERAM